

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till lagstiftning om förhindrande och utredning av penningtvätt

Till riksdagen har överlämnats regeringens proposition nr 158/1997 rd med förslag till lagstiftning om förhindrande och utredning av penningtvätt. Riksdagen har i ärendet mottagit förvaltningsutskottets betänkande nr 26/1997 rd.

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att en noggrann uppföljning görs av hur lagstiftningen om förhindrande och utredning av penningtvätt utfaller och att utredningarna om penningtvätt fortsätter.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om förhindrande och utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att förhindra penningtvätt, att bidra till att penningtvätt avslöjas och utreds samt att effektivisera spårandet och återtagandet av vinningen av brottet.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) penningtvätt verksamhet som avses i 32 kap. 1 § 2 mom. strafflagen (39/1889),
- 2) utredning av penningtvätt mottagande, registrering, utredning och undersökning av sådana anmälningar om tvivelaktiga affärstransaktioner som avses i 5 och 10 §, samt
- 3) anmälningspliktig sådana sammanslutningar och näringsidkare som nämns i 3 §.

3 §

Anmälningspliktiga

Anmälningspliktiga enligt denna lag är

- 1) kreditinstitut och finansiella institut som avses i kreditinstitutslagen (1607/1993),
- 2) sådana filialer och representationer för

utländska kreditinstitut och finansiella institut som avses i lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993),

3) värdepappersföretag som avses i lagen om värdepappersföretag (579/1996) samt andra sammanslutningar som inte är värdepappersföretag men som yrkesmässigt bedriver sådan rörelse som anges i 16 § lagen om värdepappersföretag,

4) filialer och representationer för utländska värdepappersföretag som avses i lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996),

5) andelslag som bedriver sparkasseverksamhet och som avses i 3 kap. lagen om andelslag (247/1954),

6) försäkringsbolag (1062/1979),

7) utländska försäkringsbolags representationer som avses i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995),

8) försäkringsmäklare som avses i lagen om försäkringsmäklare (251/1993),

9) pantlåneinrättningar som avses i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992),

10) sammanslutningar som avses i 3 § 2, 3 och 4 mom. lotterilagen (491/1965) och som anordnar vadhållningsverksamhet, totospel eller kasinoverksamhet samt näringsidkare

eller sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i vadhållnings- och tippnings-spel som avses i tippningsförordningen (241/1993) eller totospel som avses i förordningen om totospel (236/1995), samt

11) fastighetsmäklare som avses i förordningen om fastighetsmäklare (181/1993).

4 §

Central för utredning av penningtvätt

För uppdrag som gäller utredning av penningtvätt finns vid centralkriminalpolisen en central för utredning av penningtvätt, nedan utredningscentralen. Utredningscentralen skall också främja olika myndigheters samarbete för bekämpning av penningtvätt samt samarbete och utbyte av information med myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som utreder penningtvätt. Centralkriminalpolisen skall årligen ge det ministerium som svarar för polisväsendet en utredning om utredningscentralens verksamhet samt om den allmänna utvecklingen av arbetet med att bekämpa penningtvätt i Finland.

5 §

Myndigheters och andra tillsynspliktigas tillsyns- och anmälningssplikt

Myndigheter som utövar tillsyn över anmälningsspliktiga, sparbanksinspektionen, som utövar tillsyn enligt sparbankslagen (1270/1990), centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker, som utövar tillsyn enligt andelsbankslagen (1271/1990) samt sparkasseinspektörer som utövar tillsyn enligt lagen om andelslag skall utöva tillsyn över att de skyldigheter som föreskrivs i denna lag eller i bestämmelser som meddelas med stöd av den blir fullgjorda.

Om en myndighet som avses i 1 mom. eller någon annan som har tillsatts för att utöva tillsyn, på basis av omständigheter som kommer fram i samband med tillsynen eller annars i samband med skötseln av sina uppgifter, anser att det finns skäl att betvivla att medel eller annan egendom som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung, skall utredningscentralen informeras om saken.

6 §

Identifieringssplikt

En anmälningsspliktig skall konstatera kundens identitet enligt vad som bestäms nedan och dessutom alltid när det finns skäl att betvivla att medel eller annan egendom som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung.

Den som är anmälningsspliktig enligt 3 § 1—8 punkten skall konstatera sina regelbundna kunders identitet. Samma krav gäller också andra än regelbundna kunder, när omfattningen av en enskild affärstransaktion eller av flera sinsemellan sammanhängande transaktioner uppgår till sammanlagt ett markbelopp som motsvarar mer än 15 000 ecu, dock alltid minst 90 000 mark.

Den som är anmälningsspliktig enligt 3 § 6—8 punkten behöver inte konstatera kundens identitet om

1) uppdragsavtalet gäller en försäkring vars premie för försäkringsperioden är ett markbelopp som motsvarar högst 1 000 ecu, dock alltid minst 6 000 mark, eller vars engångspremie är ett markbelopp som motsvarar högst 2 500 ecu, dock alltid minst 15 000 mark,

2) uppdragsavtalet gäller en lagstadgad arbetspensionsförsäkring eller företagarpensionsförsäkring som saknar en återköpsklausul och inte kan användas såsom säkerhet för lån, eller

3) försäkringspremien betalas från försäkringstagarens konto i ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller försäkringstagarens konto i en inom detta område belägen filial till ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Den som är anmälningsspliktig enligt 3 § 10 punkten skall konstatera sina kunders identitet i samband med

1) kasinoverksamhet samt

2) vadhållningsverksamhet och totospel, om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller i anslutning till andra till varandra kopplade satsningar, sammanlagt överstiger ett markbelopp som motsvarar mer än 3 000 ecu, dock alltid minst 18 000 mark.

Den som är anmälningsspliktig enligt 3 § 11 punkten skall konstatera kundens identitet

innan en affärstransaktion slutförs när omfattningen av en enskild transaktion eller flera sinsemellan sammanhängande transaktioner överstiger ett markbelopp som motsvarar sammanlagt mer än 150 000 ecu, dock alltid minst 900 000 mark. Identiteten behöver inte konstateras om betalningen för affärstransaktionen sker från kundens konto i ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller kundens konto i en inom detta område belägen filial till ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Identiteten behöver inte konstateras när kunden är ett kreditinstitut, finansiellt institut, värdepappersföretag eller livförsäkringsbolag som har fått koncession i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en inom detta område belägen filial till ett kreditinstitut, finansiellt institut, värdepappersföretag eller livförsäkringsbolag som har fått koncession i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

7 §

Identifieringsplikt när kunden handlar för någon annans räkning

Om det är sannolikt att kunden handlar för någon annans räkning, skall identifieringen med till buds stående medel utsträckas också till denne.

8 §

Förvarande av identifieringsuppgifter

Identifieringsuppgifterna skall förvaras på ett tillförlitligt sätt minst fem år efter att affärstransaktionen eller kundförhållandet har upphört.

9 §

Omsorgsplikt

Den anmälningspliktige skall med vederbörlig omsorg reda ut grunderna för och syftet med att dess tjänster anlitas, om det

observerar att tjänsterna till sin struktur och omfattning eller i fråga om den anmälningspliktiges storlek eller förrättningsställets läge avviker från det sedvanliga eller att de inte har något uppenbart ekonomiskt syfte eller att de inte är förenliga med kundens ekonomiska situation eller affärstransaktioner.

10 §

Anmälningsplikt

Om den anmälningspliktige efter att ha uppfyllt den omsorgsplikt som avses i 9 § eller annars har anledning att betvivla att medel eller övrig egendom som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung, skall den ofördröjligen anmäla saken för utredningscentralen och på begäran lämna denna alla de upplysningar och handlingar som kan vara av betydelse för utredningen av misstanken.

Om saken gäller en pant av betydande ekonomiskt värde, skall den som är anmälningspliktig enligt 3 § 9 punkten göra en sådan anmälan som avses i 1 mom.

Att anmälan görs får inte röjas för den som misstanken gäller eller för någon annan.

11 §

Avbrytande av affärstransaktion och vägran att utföra sådan

Om den anmälningspliktiga har anledning att betvivla att medel eller annan egendom som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung, skall han avbryta affärstransaktionen för tilläggsutredningar eller vägra utföra den.

Om affärstransaktionen inte kan inställas eller om det sannolikt blir svårare att utröna vem som drar nytta av affärstransaktionen om den förvägras eller avbryts, kan den likväl utföras, varefter en anmälan enligt 10 § ofördröjligen skall göras.

En polisman som tillhör befälet och är anställd vid utredningscentralen kan när han mottar en anmälan om en tvivelaktig affärstransaktion meddela ett förordnande att under högst fem vardagar avstå från att utföra affärstransaktionen, om en sådan åtgärd behövs för utredning av penningtvätt.

12 §

Rätt att få uppgifter samt registrering, användning och utlämnande av uppgifter

Utan hinder av vad som föreskrivs om hemlighållande av uppgifter om affärs- och yrkeshemlighet eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden eller ekonomiska ställning, har utredningscentralen rätt att av myndigheter och av sammanslutningar som har tillsatts för att handha en offentlig uppgift avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som behövs för utredning av penningtvätt.

Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter i det fall som avses i 1 mom. fattas av en polisman som tillhör befälet och som är anställd vid utredningscentralen.

Utan hinder av tystnadsplikt för en medlem, en revisor, sparkasseinspektör, styrelsemedlem eller anställd i en sammanslutning, har utredningscentralen på skriftlig begäran av en polisman som tillhör befälet och är anställd vid utredningscentralen rätt att av en enskild sammanslutning eller person få uppgifter som behövs för utredning av penningtvätt.

Utredningscentralen har rätt att registrera de uppgifter som den får med stöd av 5 och 10 § samt 1 och 3 mom. Uppgifterna får användas eller utlämnas endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt.

13 §

Hänvisning till vissa lagar

Utöver bestämmelserna om penningtvätt i denna lag gäller dessutom vad som bestäms om polisundersökning i polislagen (493/1995) om inte förundersökningslagen (449/1987) tillämpas i ärendet.

Angående registrering, användning och utlämnande av uppgifter om tvivelaktiga affärstransaktioner gäller utöver bestämmelserna i denna lag vad i lagen om polisens personregister (509/1995) bestäms om personregister avsedda för en polisenshets bruk, med undantag för lagens 24 § 2 mom.

Angående de tider i 2 mom. avsedda uppgifter skall förvaras i ett personregister gäller vad som bestäms i personregisterlagen (471/1987).

14 §

Närmare bestämmelser

Det ministerium som svarar för polisväsendet skall efter att ha hört andra vederbörande ministerier och finansinspektionen meddela närmare bestämmelser om skyldigheterna enligt 6—11 § samt om hur dessa skall fullgöras.

15 §

Skadeståndsansvar

En anmälningsskyldig är skyldig att ersätta ekonomisk skada som en kund har förorsakats när en affärstransaktion har utretts, anmälan har gjorts om en tvivelaktig affärstransaktion, en affärstransaktion har avbrutits eller någon har vägrat utföra transaktionen, endast om den anmälningsskyldige inte har iakttagit sådan varsamhet som skäligen kan krävas av honom med beaktande av förhållandena.

Angående anmälningsskyldighets ersättnings-skyldighet gäller i övrigt vad som bestäms i skadeståndslagen (412/1974).

16 §

Straffbestämmelse

Den som bryter mot skyldigheten att identifiera kunder enligt 6 eller 7 § eller förvara identifieringsuppgifter enligt 8 § skall för *brott mot identifieringsplikten* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

18 §

Övergångsbestämmelser

När denna lag träder i kraft överförs de ärenden som är anhängiga hos finansinspek-

tionen samt social- och hälsovårdsministeriet och som enligt denna lag handhas av utredningscentralen till denna central för att handläggas av den.

När lagen träder i kraft skall de uppgifter som finansinspektionen eller social- och häl-

sovårdsministeriet har registrerat om tvivelaktiga affärstransaktioner överföras till utredningscentralen. Om registrering, användning och utlämnande av uppgifter gäller vad som bestäms i 12 § 4 mom.

Lag

om ändring av kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kreditinstitutslagen av den 30 december 1993 (1607/1993) 96, 97, 97 a, 100 a och 100 b §,
av dessa lagrum 97 a, 100 a och 100 b § sådana de lyder i lag 570/1996, samt
ändras 95 § som följer:

95 §

Identifiering av kunder

Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till kreditinstitutets konsolideringsgrupp skall konstatera sina regelbundna kunders identitet och känna till arten av kundens affärsverksamhet samt grunderna för att denne använder kreditinstitutets tjänster. Om det är sannolikt att kunden handlar för någon annan persons räkning, skall identifieringen med tillbudsstående medel utsträckas också till denne.

Om identifiering av en kund gäller dessutom vad som bestäms i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som skall iaktas vid identifiering av en kund som avses i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av 24 § lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1993 om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993) 24 § 1 mom. som följer:

24 §

Tystnadsplikt

I fråga om tystnadsplikten för en anställd vid en filial eller representation, hans rätt att lämna upplysningar och om brott mot tystnadsplikten samt om utövande av en re-

presentations kreditupplysningsverksamhet gäller i tillämpliga delar 94, 94 a, 95 och 100 § kreditinstitutslagen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av lagen om värdepappersföretag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 26 juli 1996 om värdepappersföretag (579/1996) 50 §, 51 § 3 mom.
 och 56 §, samt
ändras 49 §, som följer:

49 §

Identifiering av kunder

Ett värdepappersföretag samt ett finansiellt institut som hör till värdepappersföretagets konsolideringsgrupp skall konstatera sina regelbundna kunders identitet och känna arten av kundens affärsverksamhet samt grunderna för att denne använder institutets tjänster. Om det är sannolikt att kunden handlar för någon annan persons räkning, skall identifieringen med tillbudsstående medel utsträckas också till denne.

Om identifiering av en kund gäller dessutom vad som bestäms i lagen om förhinder och utredning av penningtvätt (/). Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som skall iaktas vid identifiering av en kund som avses i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av 16 § lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juli 1996 om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996) 16 § 1 mom. som följer:

16 §

Tystnadsplikt

I fråga om tystnadsplikt för dem som är anställda vid en filial eller en representation och deras rätt att lämna upplysningar samt i fråga om brott mot tystnadsplikten

gäller 48 och 49 § lagen om värdepappersföretag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av lagen om andelslag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 28 maj 1954 om andelslag (247/1954) 16 i §,
 sådan den lyder i lag 415/1996, samt
ändras 201 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag 415/1996, som följer:

201 §

Har en medlem eller suppleant i förvaltningsrådet eller styrelsen för ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet, en tjänsteman i ett sådant andelslag eller en sparkasseinspektör i sin verksamhet inte följt 3 kap. eller bestämmelserna i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (/), bestämmelserna i andelslagets stadgar eller stadgarna om sparkasseverksamhe-

ten eller av myndigheterna på behörigt sätt meddelade bestämmelser eller föreskrifter, kan länsstyrelsen på framställning av sparkasseinspektören eller en medlem av andelslaget vid vite ålägga personen i fråga att fullgöra sin skyldighet.

 Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av lagen om försäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 28 december 1979 om försäkringsbolag (1062/1979) 18 kap. 6 b—6 d §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 6 b och 6 d § i lag 752/1993 och 6 c § i nämnda lag 752/1993 och i lag 389/1995, samt
ändras 14 kap. 5 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag 389/1995, som följer:

14 kap.

Tillsyn över försäkringsbolag

5 §

Om försäkringsbolaget underlåter att iaktta lag, bolaget beviljad koncession, bolagsordningen eller föreskrifter som social- och hälsovårdsministeriet har meddelat med stöd av denna lag eller föreskrifter som det ministerium som svarar för polisväsendet har meddelat med stöd av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (/), eller

om bolaget har förfarit i strid med god försäkringssed eller om det i bolagets verksamhet har uppdagats missbruk, kan social- och hälsovårdsministeriet ge försäkringsbolaget en anmärkning, uppmana bolaget att rätta till saken inom utsatt tid eller förbjuda bolaget att fortsätta med det förfarande som ministeriet anser vara felaktigt.

 Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av lagen om utländska försäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 17 mars 1995 om utländska försäkringsbolag (398/1995) 81—83 §,
samt

ändras 17 § 1 mom. som följer:

17 §

Tvångsmedel

Social- och hälsovårdsministeriet kan tilldela ett utländskt EES-försäkringsbolag en anmärkning, uppmana bolaget att inom en viss tid rätta till saken eller förbjuda bolaget att fortsätta med det förfarande som ministeriet anser vara felaktigt, om bolaget inte iakttar lag eller de föreskrifter som social- och hälsovårdsministeriet har meddelat med stöd av denna lag eller som det ministerium

som svarar för polisväsendet har meddelat med stöd av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (/), om bolaget har förfarit i strid med god försäkringssed eller om det har uppdagats missbruk i bolagets verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av lagen om försäkringsmäklare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 19 februari 1993 om försäkringsmäklare (251/1993), 20 a och 21 §,
dess lagrum sådana de lyder, 20 a § i lag 397/1995 och 21 § delvis ändrad i nämnda lag,
samt

ändras 17 § 1 mom., som följer:

17 §

Tvångsmedel

Om en försäkringsmäklare inte följer lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag eller lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (/), eller om det har framkommit missbruk i försäkringsmäklarens verksamhet, kan social- och hälsovårdsministeriet ge försäk-

ringsmäklaren anmärkning, uppmana mäklaren att inom en viss tid rätta till saken eller förbjuda honom att fortsätta ett förfarande som ministeriet anser vara felaktigt.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av lagen om pantlåneinrättningar

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 18 december 1992 om pantlåneinrättningar (1353/1992) 28 a, 28 b och 38 a §,

dessa lagrum sådana de lyder i lag 769/1997,

ändras 15 §, 37 § 2 mom. och 40 § 1 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder i nämnda lag 769/1997, samt

fogas till 28 § ett nytt 2 mom., som följer:

15 §

En pantlåneinrättning får inte ta emot en sak som pant, om inte pantsättaren styrker sin identitet och är myndig eller om det finns skäl att misstänka att pantsättaren saknar rätt att pantsätta saken.

28 §

Angående panter av betydande ekonomiskt värde gäller med avvikelse från 1 mom. vad som bestäms i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (/).

37 §

Straff för brott mot tystnadsplikt enligt 33 § ådöms enligt 38 kap. 1 och 2 § straff-

lagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag.

40 §

Har en pantlåneinrättning i sin verksamhet inte iakttagit denna lag eller lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (/), bestämmelser som har meddelats med stöd av dessa lagar eller inrättningens bolagsordning, kan finansinspektionen vid vite förplikta inrättningen att fullgöra sin skyldighet.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om upphävande av 13 § 2 mom. 5 punkten lagen om polisens personregister

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 13 § 2 mom. 5 punkten lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (509/1995).

2 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av 32 kap. 1 § strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 32 kap. 1 § 2 mom. 2 punkten,
 detta lagrum sådant det lyder i lag 1304/1993, samt
fogas till 32 kap. 1 § 2 mom., sådant det lyder i sist nämnda lag, en ny 3 punkt som föl-
 jer:

32 kap.

Om häleribrott

1 §

Häleri

För häleri döms också den som

2) döljer eller maskerar i 1 punkten angiv-
 en egendoms rätta karaktär, ursprung eller

belägenhet eller förfogandet över den eller
 de rättigheter som är knutna till den, eller

3) underlåter att göra anmälan enligt 10 §
 lagen om förhindrande och utredning av
 penningtvätt (/) eller i strid med för-
 budet i 10 § röjer att anmälan har gjorts.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lag

om ändring av 20 § lagen om finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 11 juni 1993 om finansinspektionen (503/1993) 20 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag 572/1996, som följer:

20 §

Tillsynsavgift

_____ som är föremål för offentlig handel betala en tillsynsavgift.

För täckande av kostnaderna för finansinspektionens verksamhet skall de under dess tillsyn stående emittenterna av värdepapper

_____ Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 8 december 1997
